

METRALLA

AL

En Lluís Millet
Director del Orfeó

ORFEÓ CATALÁ

En Lluís Domènech
Arquitecte

FATXADA DEL PALAU

El cant de la Senyera

Himne de l'Orfeó Catalá

Al damunt dels nostres cants
aixequem una senyera
que'ls farà més triomfants.
¡Au, companys, enarborem-la
en senyal de germanat!
¡Au, germans, al vent desfem-la
en senyal de llibertat!
¡Que voleyí! ¡Contemplem-la
en sa dolça majestat!
Oh bandera catalana!
Nostre cor t'es ben fidel.
Volaràs com au galana
pel damunt del nostre anhel.
Per mirarte sobirana
alsarem els ulls al cel.
I et durem arreu enlaire,
et durem i tu'ns duràs.
Voleiant al grat del aire,
el camí assenyalaràs.
Dona ven al teu cantaire,
llum als ulls i forsa al bras.

JOAN MARAGALL

METRALLA al Orfeó Català

Es al "Orfeó Català", a qui METRALLA fa ofrena d'aquest nombre.

Es a n'ella, a la entitat que ab abnegació i constància il·limitades s'ha fet bressol de la Música Catalana, a qui nostre publicació ren- deix avui homenatge de respecte i admiració.

I ho es, perquè en mitx de la xardor d'una lluita de titans, d'una lluita de febles contra forts, ha sigut ell, l'"Orfeó Català", la única veu que s'ha aixecat ardua, no a excitar instints, no a exacerbar lluites, sinó a consolar els caiguts en la brega, a prestar alé i braó als decaiguts, als desconortats....

El nostre lluitar, el nostre treballar pera una reivindicació preuada, es sempre quelcom de vulgar, de usual, de material; l'esperit, el nostre jo intern no'n gaudeix sinó engrunes de victòria, i encare aquestes engrunes, aquest no res de conquerit, foren amargantes, amargades per lluites i dissidències que per plè-tora de vida esclaten dins nostre mateix camp, si no vingué el sanitó esbarjo de la cansó, de la fluida música Catalana, a pagar sobre-rament ab un instant de goig infinit, aquelles hores de amargor eternes....

Es per xó que METRALLA, que més que ningú l'ha pujat el Calvari del lluitador idea- lista, la enrampada dressera de la puresa d'ideals, avui gira's ulls vers aquells que tantes vegades li han fet donar per ben em- pleats sos moments de vida activa en polí- tica, perquè ab llur art li han amortiguat el dolor de la pena, i agrada i catalana, torna favor per favor, noblesa per noblesa, afany per afany, i extraordinàriament vesteix ses gales, i tota, tota ella s'ofereix als que son l'esperit, l'ànima, el fruit moral de nostres festes de la patria.

Avui l'"Orfeó Català", dona l'últim pas de sa carrera; puja l'últim graó de la escala de victòries artístiques. Avui inaugura son palau; sa casa pròpia.

I nosaltres pobres lluitadors contra la polí- tica, contra la xorca i brutal política! veiem ab enveja que la acció artística ha guanyat el pasa la nostra acció; i ho veiem ab enveja, perquè la vida del Orfeó ens es un exemple i sa histo- ria un mirall....

¿Quan, nosaltres, aixecarem el nostre de Palau... la NOSTRA CASA PROPIA?... L'Art a Catalunya ja se'l ha guanyat ¿quan el guanya- rem nosaltres?

¡Saludemla i ofrenemla aquesta munió d'en- tusiastes companys conreadors de la més bella de les manifestacions artístiques!

¡Respectemlo i veneremlo aquest Orfeó que ha sabut aixecarse del no res, de la sola idea d'un desconegut músich, a la envejable situa- ció de temple sagrat de la música de nostra terra!

¡Mireula bé, catalans aquella casa!

¿No os diuen res les artístiques voltes de sos balcon, els delicats brodats de ses es- cultures... la majestuositat de son conjunt?

¡Sil... Os diuen ab un tòx mixt sever i mitx burleta; mitx irat i mitx irònic.... "¡Catalans de la política!... ¿quan ho lograreu vosaltres, aixó pera la nostra causa?..

¡Amunt els cors!

L'"Orfeó Català", es estimat per la gent intel·lectual com un trobador nou que cantant desperta sentiments nobles refent l'ànima ca- talana, ajudant al revivament de les arts belles, peixant la fam d'ideal de nostre poble, aixecant lo de lo baix i material, i enlairantlo cap a les coses altes i espirituals.

Aquesta estima havem guanyat i aquesta estima havem de conservar, essentne cada moment més dignes. Pera lograr aixó, havem de tenir consciència tots de lo que som, i de nostre paper, que diríam, representem en el modern renaixement català.

Les necessitats del home son complexes. Format d'ànima i cos, d'esperit i materia, te

necessitats morals i materials; i així com l'es- perit es superior a la materia, les necessitats morals estan per sobre les materials.

Els homes formen rases, per necessitat de sang, de tradicions, de costums, de la terra i cel qu'els rodejen; aquest conjunt d'indi- viduus, forma com un gros individu, hu, indi- visible; un gran cos, i una gran ànima, que també te, i ab més forsa, les necessitats del individu simple; necessitat del pà pel cos i del pà per l'esperit. Crist ho digué, *no viu solsament de pà l'home*; es a dir, viu del pà del esperit també. Pero aquestes necessitats tenen tants matissos, com matissos tenen les rasses.

Nosaltres som de rassa catalana; nosaltres

representem en aquest gran cos i ànima ca- talana, una part de son esperit, la part em- otiva, la part sentiment; i com més aquest sentiment siga pur, noble i enlairat, més digne será la personalitat catalana. Catalunya ne té moltes de necessitats materials, pero potser no tantes com se pensa. Si els que som e'e- ment moral, no revifem de valent la part noble d'aquest ser, el desequilibri el portará al embrutiment.

Veus aquí com es noble la nostra tasca i quan delicada. Havem de tocarli el cor al català, havem de cridarli continuament *Sur- sum corda* ¡AIXECA EL COR!, i perquè ell ho senti es precis ho diguem ab veu plena de emoció i amor, ab veu sincera d'abnegació;

havem de clamar ab veu que li remogui la consciència de son ésser; ab veu que hi hagin ressons de la veu antiga de la Patria, la veu íntima que guarda els accents de les alegries, i tristesses del temps passat; que guarda els accents de la mare al fill, del espós a la es- posa; els accents dels que moren, dels que naixen, dels que gosar, i dels que sufreixen; es a dir, amichs meus, si volem que Cata- lunya ens escolti, que vinga a nosaltres, que aixequi el cor enlaire: li havem de donar art seu propi, such de sos ossos, ART CATALÀ.

LUÍS MILLET,

Mestre Director i Fundador de l'Orfeó Català

La música catalana ja té casa parada. Que creixi y multipli- qui.

Febrer 1908.

A. NICOLAU

El bell somni de l'Orfeó

Qui la sab la forsa d'un bell somni? Qui n'na midat la potencia esperonadora? Fa setze anys que l'Orfeó inicià tímida- ment ses cantades, semblants a la pludalissa d'aucells tot just exits del niu. D'allavors ensà, el bell

somni no ha abandonat ni un sol moment als cantaires.

En els primers temps, quan la vida de l'Orfeó era feble com la d'un infant, migrada i estreta com la pobresa, el bell somni s'ovirava lluny, lluny; tan lluny, que'ls mateixos que'l bressola- ven no estaven pas ben certs de que no fos una mena d'arrel de bogeria, de bogeria sublim.

Perque mireu que s'en necessita de forsa ima- ginativa perque la trista i atuidora realitat d'una vida raquítica no acabi per destruir la visió d'una grandesa incomparable. I diem incomparable, perque cap exemple encoratjador podia oferir-se a la reflexió dels somniadors cantaires. Cap entitat artística de Barcelona, havia pogut enlai- rar per la glorificació de son art, no direm un palau ni tan sols una barraca.

I els ardis orfeonistes, sense més riquesa que

la del rossinyol, posada tota sa fé a n'En Millet i tota sa esperansa en la patria catalana que anava ressorgint a la nova vida, somnia que somniarà i canta que cantarà, que no hi ha res que fassi somniar tan com les belles cansons, ni res que fassi cantar tan a pleret com un bell somni.

Passat un quant temps de lluitar ab la fosca de lo desconegut, el sol de la prosperitat comen- sa a brillar per l'Orfeó. Un dia el públic de Barcelona s'adona de que'ls nostres cantaires no ho feien pas del tot malament i que tan mateix els cants de la terra eren ben hermosos. Una corrent protectora s'inicià i la vida del Orfeó anà fent més desembrassada.

Un altre jorn els orfeonistes temptats per l'idea d'un triomf obtingut en terra estranya i en lluita noble (oh ignorancia infantivola), em-

català no surtia el Goethe i el Schubert que sortí pera l'art alemany; el *gènero chico* ab mísica lleugera i sense ànima, calcada del francès, feu furor a Catalunya. ¡Es singular! els primers cultivadors d'aquest... art—digíem art—a Ca- talunya eren catalans. Sos noms els recordan tots els que passen de vinticinch anys, en Colomer, Palmada, Mateu, etc....

El poble català s'hi aficionà i ab la poderosa retentiva que té pera la música, popularisà els exotismes del couplet, el vals, l'ària i demés carrincloneries del estúpít genre; la musa popu- lar catalana restave adornada.

En Clavé ja havia creat sa obra, mes aquesta —val a dirho—tampoc exent i d'exotismes, sibé senyalava un viarany més profitós pera la me- lodia del terror, no era ni de molt la resurrecció completa del cant popular del poble català. Escrits ses obres pera grans masses chorals a les que era precis donalsh'ans que tot facilitat i agradable melodia, ses composicions son una cascata, un devassall d'inspiració que admira per lo feconda, connoi per lo ingèna, pero que en la majoria de les vegades no recorda el cant popular de Catalunya.

En Pau Piferrer, a mijans del passat sigle, ja havia publicat son admirable recull de cants po- pulars, mes desgraciadament els conreadors de aquest art no foren molts; una minoria, aquella minoria que treballava pera el renaixement lite- rari de Catalunya i prou. El sabi Milà i Fontanals, en Pelay i Briz i el poeta Marian Aguiló seguiren ses petjades, sense el grandió exit que llurs treballs mereixien.

Ab l'esclat del catalanisme, pot dirse que co- mençà a popularisarse l'afició a nostra música popular.

Aleshores nasqué l'Orfeó Català. I aquí deixem a a la ploma mes ben trempada d'en E. Sunyol la historia d'aquesta gloriosa entitat, traduint al català l'admirable article següent, que ab sa be- lla descripció i consideracions, borrarà el mal- efecte de la meua, desprovista de gales literàries i tècniques.

L'Orfeó Català

En el memorable Café de Pelayo, aont tantins elements del catalanisme artístich i literari tin- gueren assiento, s'hi celebraven l'any 1891, uns concerts a quarteto en els que hi prenia part, com a pianista, un jove, gaire bé un nen, viu i nerviós, d'esguart intel·ligent i aire bonatxo. Era en Lluís Millet.

Molt sovint concorria al tablat dels concertis- tes, un altre músich amich, jove també, de pel negre i abundant, de mirada ferma, i de cos ra- quítich en el que la Naturalesa no havia per- dut més que brassos i cames poguessin mouers abia com el natural desenbràs, de lo que segurament provenian certs esclats de mal dissimulada dis- plicència, que casaven molt bé ab l'aire marca- dament bohemí del jove músich. Era l'Amadeu Vives.

I allí, al costat de la mateixa taula de café, hi concorrien també a diari, mitja dotzena de joves, aficions a la música, que moguts per llurs afany artístichs, prompte contraguieren amista- ab en Vives i ab en Millet.

I allí per Setembre d'aquell any de 1891, va- ren aliarse les iniciatives enèrgiques d'en Millet i els entusiasmes per l'art d'aquella mitja dotze- na d'aficionats, i va surgirne un fet: la fundació del «Orfeó Català».

El 17 d'Octubre del mateix any s'aprovava l'oficialment el Reglament de la nova Associació, consagrada a la «creació i conservació d'un orfeó ben instruit en l'Art musical pera cantar ab perfecció tota classe de composicions chorals». Els primers mestres del naixent Orfeó foren, natu- ralment, Lluís Millet i Amadeu Vives, als qui s'uniren, primer en Jacinto Tort, més tart en Jo- seph M.ª Comella. En Janer de 1892 s'havien ja inscrit 28 socis coristes i 37 socis protectors, que assíduament concorrian al local del «Foment Catalanista» del carrer d'en Lladó.

Ben prompte pogueren apreiar-se els primers fruits del colossal treball que mestres i coristes s'havien buscat. El 5 d'Abril de 1892 apareix per primera vegada l'Orfeó Català davant del públic congregat en la Sala Bernaregí del carrer de Ponent, cantant el «Ave Verum» de Mozart i la «Boda d'auells» d'en García Robles en un concert organiat per en Antoni Nicolau El 31 de Juliol següent apareixia en el Palau de Ciències, per sa primera «prova d'estudis» ab una massa de 30 coristes cantant tres cansons populars catalanes, una d'elles «Els Segadors» que tanta popularitat han alcançat després,—i dos pessens noves, d'en Vives i en García Robles. En Octubre, prenia part l'Orfeó en els célebres

ORFEÓ CATALÀ

De la música popular catalana

a l'Orfeó Català

Teni'n fé de que després de l'idioma, l'afecció més cara que serva el poble català, es sa música. ¿Com s'ho explican aixó els que han negat al es- perit català tota intuïció artística? ¿Com s'acor- da aquesta afecció ab l'afirmació de que Cata- lunya sols dona vida a la industria, i en materies d'art tots els pobles de la regió son reproduccions del lloch d'acció de «L'alegria que passa»? No es pas una afirmació gratuita aixó de que una de les fibres més sensibles de l'ànima ca- talana es la de la música.

Si manquessin altres proves, el mateix «Orfeó Català», ne fora una ben palesa. ¿Aont es a Es-

panya el grup coral que arribi a la mida del nostre Orfeó? Donchs aquest s'ha fet en el po- ble, *juu, sech, antiartístich, ensopt i materialista*. ¿Serà armonich, tal vegada, que'ls pobles més trevalladors siguin els més artistes? Aixís ho fa suposar a Espanya el que Catalunya i Euzka- siguin els llochs aont més se venera i con- grua l'art per excelència, l'art dels arts: la música.

L'afició dels catalans a la música, no es res modern i no hi val l'argument vulgar del *per què es moda*. No hi ha tal moda. Sigles i sigles fa que a Catalunya vam guanyar fama de excepcionals predestinats pera el conreu d'aquest art diví. Di- guínto si no les innombrables cansons populars que's coneixen dels sigles xv i xiv, essent de notar que en aitals cansons s'hi notan extraordi- naries coincidències ab els cants populars del Nort lo que deixa demostrat pla bé, quines eren ja en aquell temps les aficions musicals del nostre poble.

Fidels guardadors de aquesta afició musical catalana, ne foren les «caramelles», festa tradi- cional que encare avui se conserva.

Les caramelles d'avans—que prengueren son nom de «s'alimenten»,—eramell, fíuviol-tiple—artís- ticament popular, i en si val la paraula—de músich popular, i el sab si fou aquesta la causa de la gran tenacitat que en determinades epo- ques prengué la cansó popular!

Un autor diu que solsament pera festejar l'arribada a Barcelona de Carles III, se crearen innumerables cansons, aont se retratava el gran amor que al Arxiduch d'Austria guardaven els catalans i tant malament que'ls ho pagà!

Tal vegada fou aleshores quant se mistificà la poesia popular, que segons diu en son *Roman- cerillo* en Milà i Fontanals a les dèrries del Sigle xiv i durant el xv, época de decadencia a Catalunya fou bon xich contaminada pels ro- mansos castellans que propalaven joglars i can- tors populars i les famílies castellanes que aquí residien.

Aquest contagi feu creure a home tant eminent com en Menéndez Pelayo, que lo que aquí se conservava era la cansó castellana i aixis en sa hermosa «*Antologia de poetas liricos castellanos*», ha pogut dir que «... hay que agradecer al verda- dero pueblo catalan, tan español siempre, el ca- rino y tenacidad con que ha conservado esta parte de nuestro tesoro poético, mostrándose en esto más castellano que los castellanos mismos».

L'erudit senyor desconeixia que les cansons castellanes que influenciaren nostre musa eren poquíssimes, tant poques, que el mateix Milà i Fontanals al volguer publicarles en son «*Roman- cerillo*» sols n'hi pogué incloure un nombre peti- tissim.

Aquets datos que picant d'aquí i d'allà, he tras- crit a correueta provan d'un modo evident, la afició gran que en totes épocas han sentit els catalans per la música.

D'allavors ensà, de la poesia i música popu- lars a nostres dies ¡cuantes evolucions! Verita- blement el gust artístich se malmetia. Pera l'art

concerts de la «Societat Catalana» dirigits per en Nicolau, cantant el «Agape Sacro» de «Parcifal» i la «Marxa fúnebre» de Berlioz. I arreu, arreu, l'aplauso consagrà'l mèrit i estimulà els esforços dels orfeonistes.

Al comensar l'any 1893, eran ja 73 els socis protectors i 50 els coristes. Els joves cantors havien ja aixecat el vol del niu que amorosament els havia permès fer en sa casa el «Foment Catalanista» i s'establien en pis propi en el carrer de Cambis Nous.

Mes els comensaments d'aquesta vida independent, sigueren, com molts, ben etzarosos, i l'any 1893 sigui per els fundadors del «Orfeó Català», un any de prova. S'arribà com se pogué al any 1894, entre dissidències i qüestions interiors de caràcter personal; en aquell any l'Associació se traslladà al carrer de Dufort; i als comensaments de 1895, apareixia novament l'«Orfeó Català» davant del públic en l'«Ateneu Barcelonès», aont sigui objecte d'una delirant ovació. Contava aleshores ab 109 socis protectors i 46 coristes. L'amor i la perseverància d'en Millet i de sos fidels, l'havien salvat.

I desde aquella memorable sessió del «Ateneu Barcelonès», que fou el bressol de la glòria del Orfeó, ja tot sigueren glòries i alegries. El cant de la «Patria Nova» de Grieg, ofegat per frenètics aplaudiments, fou la fita primera del triomfal camí. En aquell any de 1895, fou ja la vida artística activíssima; moltes sessions en diverses societats; un concert públic en el Saló de Belles Arts; la tarde del divendres Sant a Sant Pere, aont se dongué la primera mostra de la música polifònica ab el Benedictus de Palestrina; varies excursions artístiques a Masnou, Sitges, Badalona i Ripoll; i finalment, ab motiu de la vinguda a Barcelona de la celebrada «Capella Nacional Russa», un pas de gegant per el camí de la perfecció artística, un espectacle que feu conmourre i altre gran triomf.

Aleshores s'instituí la secció de nens, de quina educació artística s'encarregà primer en Joan Gai i després en Joseph M.ª Comellà; al cap de poch se fundà la secció de senyoretes, ab el concurs de Na Emerenciana Werhle. El camp d'acció artística s'extenia cada cop més i aleshores pogué contar l'Orfeó ab un altre auxili; el del intel·ligent professor de solfeig Joan Salvat.

El malaguanyat Gallisà, dibuixava per l'Orfeó la famosa i hermosa Senyera, i ab ella enlaire pujava en Millet ab sos orfeonistes al Montserrat, i allí al peu del Santuari rendia sa senyera, per clavarla després triomfalment en la montanya com altre fila de sa gloriosa carrera...

Al comensar el 1897 contava ja l'Orfeó ab 400 socis protectors i 100 coristes.

L'«Orfeó Català» era ja una institució popular de les que en tot lloch i en tots els tons se deia que honran a Catalunya. Sa vida pròspera exigia més ample local, que'l modest pero altament simpàtic i suggestiu del carrer de Dufort, i se vegé obligada l'Associació a mudar-se al senyorial palau de la casa Moxó, de la plassa de Sant Just... d'allí partiren els orfeonistes per pendre part en el concurs internacional d'Orfeons celebrat a Nissa, i allí tornaren ab la senyera llorejada, ostentant el primer premi d'aquell gran concurs.

Ningú havia oblidat la rebuda entusiasta que feu al «Orfeó Català», el poble de Barcelona, quan aquell tornà de Nissa. Tots els catalans considerarem aleshores com a propies les glòries del Orfeó. Desde aquell moment fou considerat aquest com una fundació nacional. Millet havia portat a terme a sos cantors. A Nissa hi elevà la tercera i definitiva fita d'una via de triomfs repetits...

D'allavors ensà çhi ha algun català que hagi oblidat l'història del Orfeó?

E. SUNYOL

La darrera etapa del Orfeó

No tot son llaurers lo que ha trovat l'Orfeó en son camí; que també ha trovat alguna espinia i una d'elles es la que vaig a ressenyar.

Molts dels meus llegidors ja ho recordaran. Era'l dia 21 de Mars del any 1900 que l'Orfeó rebé una desagradable visita. Els agents del Fisch se li presentaren al local per procedir al embarch; puig l'Orfeó era acusat de defraudació a l'Hisenda Espanyola.

Va ser considerat com a una empresa industrial i com a tal se li exigia una creixuda contribució que's negà a pagar.

Presenciar l'embarch ademés de varis socis del Orfeó, i Sr. Permanyer com a notari i el senyor Abadal (Raymond) com a advocat, els quins aixecaren acta del embarch.

Els objectes *favorecuts* foren tots els regals que havia rebut durant sa campanya i a més la

preciosa Senyera, l'hermosa obra d'art deguda al malmurat arquitecte Sr. Gallissà.

A l'endemà a la tarde, mercès a les actives gestions dels Srs. Abadal i Milà i Pi, president aquest últim de la Junta de Propietaris del Liceu, era deslliurada la Senyera poguent-se presentar aquell mateix vespre al Gran Teatre aont el poble de Barcelona li dedicà una grandiosa ovació com a desgravi a son captiveri.

El dia 19 de Novembre del 1901 novament l'Orfeó deixava Barcelona per anar a visitar a sos germans de l'altra banda dels Pirineus.

En sa excursió, visità l'Orfeó les capitals de Montpeller, Marsella i Perpinyà alcansant en cada una d'elles un senyalat triomf.

Quan en l'any 1902 Catalunya vegé perdre a dos de sos més preuats fills, l'Orfeó s'associà al dol general i acudí en corporació presidit per sa Senyera als respectius enterraments.

¿I qu'en direm de quan les dames catalanes acordaren fer ofrena d'una preciosa bandera a l'entitat mare del Nacionalisme? Tampoch aquella vegada foren les del Orfeó de les darreres en acudir a la crida.

Més tart quan se feu l'entrega de la Bandera—acte que tingué lloch a Poblet el dia 1 de Juny de 1903—l'Orfeó en corporació acudí a Poblet, cantanthi un «Himne a la Bandera» escrit expressament per aquell acte pel poeta Maragall i armonisat pel Mestre Millet.

L'Orfeó ab tot hi això no oblidà pas sa missió, i el dia 24 de Juliol del any 1904, inaugurà al teatre Novetats la grandiosa «Festa Musical Catalana» complement artístich-musical, de la gaia festa dels Jochs florals.

Aquesta festa es concurs musical aont hi cab tota classe de música seria, teninthi lloch preferent la música popular.

En les tres «Festes» que porta donades ha lograt alcansar la sanció de la popularitat a part del grandió exit, que en cada una ha anat en augment.

Quan les societats autonomistes tingueren l'idea de solemnizar degudament la diada de Corpus, l'Orfeó s'hi adherí ab el major entusiasme ajudant al bon exit de la mateixa.

Quan tot Catalunya's disposava a festejar i a rendir públich homenatge als seus defensors en el Parlament Espanyol, tampoch li falta entusiasme per contribuirhi assistint a la gloriosa jornada del 20 de Maig.

A més d'això ha donat molts concerts en varis teatres de Barcelona i també ha prés part en Festivals i funcions benèfiques.

Aqueixa es, explicada a corre-cuita la gloriosa darrera etapa del Orfeó, qu'es avui la 1.ª entitat coral d'Espanya.

En l'actualitat conta l'Orfeó ab uns 2,500 socis protectors i uns 200 coristes entre homes, dones i nois.

Un cop coneguda sa història permeteume que m'ocupi un poch de son Palau.

Ja fa temps l'Orfeó venia notant la falta que feia a Barcelona una Sala de concerts que reunís les degudes condicions acústiques.

L'Orfeó per sí sol no podia pas portar a cap una obra tant grossa, i sollicità l'ajuda de tots els aimants de la música. Feu un emprèstit de 600,000 ptas. en obligacions de 500 i 100 pessetes que agotà en poch temps.

Vensuts tots els obstacles en l'any 1904 l'Orfeó adquirí un espaiós terreny situat al costat de l'església de Sant Francesch i quina extensió es de 32,000 pams. Inmediatament s'encarregaren els plànols al eminent arquitecte Domènech i Montaner, comensant-se desseguida les obres.

No es necessari detallar la fatxada ni l'interior, bastarà ab dir que hi caben 2,500 persones assentades ab comoditat i unes 1,000 de dretes.

L'únich apoi oficial en que ha comptat l'Orfeó per portar a terme sa obra es de l'Ajuntament i la Diputació; a Madrid sols s'han cuidat de cobrar creixuts drets i timbres.

Apropòsit d'això bô será recordar el discurs que pronuncià l'avui ministre d'Estat Sr. Allende-Salazar al Congrès Espanyol quan l'allavors diputat per Barcelona Sr. Lerroux acusà al Orfeó de separatista.

El Sr. Allende-Salazar era allavors ministre d'Agricultura.

«Me he levantado solamente para defender al «Orfeón Catalán» de los ataques que S. S. (en «Lerroux») le ha dirigido, ataques bien injustificados por cierto, pues me dejan claramente demostrado que S. S. no conoce más música que la de los manubrios. (Risas).

«¿Es posible, señores diputados, que haya alguien por ignorante que sea que al oír los delirios acentos que salen de aquella masa coral, una de nuestras más legítimas glorias, se le acuda dan a la mente, pensamientos tan descalabrados como los que tratamos?»

«Es sobradamente ridículo, tratar de separatista la obra del Orfeón. No obstante, se había hablado tanto por desgracia en este Parlamen-

to del separatismo catalán y hasta, con motivo de cierta excursión por Francia, (la que feu l'Orfeó en Noviembre del 1901) habíanse censurado en tan duros términos los cánticos de este Orfeón, que, debo confesarlo, señores diputados: asistí al concierto (Llotja 1905) con cierta prevención. Acompañado de las Autoridades presencié el concierto desde una galería-circular, donde no podían llegar cierta clase de manifestaciones... excesivamente populares.

«Pero apenas hirieron mis oídos los dulces acordes de Las Saetas que amor disparan y los lúgubres lamentos de «La muerte del monaguillo» (!) experimenté una sensación de orgullo patriótico, de admiración hacia aquellos mis hermanos que tan alto ponen el nombre de España en aquellas regiones donde el Sr. Lerroux queriendo nombrarse más patriota que ellos, siembra cizaña con sus epítetos de separatismo. (Muy bien. Grandes aplausos).

«Entonces fué cuando considerando servir a la Patria ofrecí al Orfeón la cinta gualdo-roja que tanto discute el Sr. Lerroux, y que ellos han aceptado con vivas muestras de regocijo.

«Entonces, también se me habló de una casa-palacio y sala de funciones, que dicho Orfeón tiene en proyecto. Yo al momento prometí, como es natural; y al Gobierno le ha parecido eso una buena ocasión de interesarse por quienes se desvelan en bien y honor de su Patria. A tal efecto el Gobierno tiene en estudio un proyecto de Real Decreto, en el que se concede un crédito ilimitado para construir y sostener la casa que con razón podrá figurar entre nuestros más admirados monumentos nacionales.

«Esa es la labor del Gobierno. Mientras vosotros echáis sobre nosotros, rencores y pasiones de política infectuosa, entorpeciendo, ó más bien, queriendo entorpecer nuestra misión sagrada, el Gobierno protege las sendas de la virtud y del arte que son las que han de llevar a nuestra amada Patria hacia el camino de la Regeneración. (Grandes aplausos).»

No penso ferhi comentaris, sols recordaré que allavors presidia'l Gabinet el Sr. Maura. Per lo que's veu ni'l Sr. Maura ni'l Sr. Allende-Salazar ja no's recordan d'aquell discurs.

Ans d'acabar plaume moltíssim enviar desde aquestes planes ma coral i sincera felicitació a la Junta Directiva, Mestres i choristes del Orfeó, puig cada hù a mida de ses forces han ajudat a creixer aquest plansó glòria i orgull de nostra Patria.

ANTONI ALSINA.

Un concert de l'Orfeó Català

Estava anunciat el concert que l'Orfeó dedica tots els anys als socis protectors; era'l Desembre del 1904. El programa, excel·lent; entre altres composicions s'hi cantaven vuit composicions premiades en la primera festa de la música catalana. A casa un amic meu s'hi hostatjava una d'aquestes personalitats que a Madrid ne diuen *grans homes, polítics d'altura*.

Per veure quina impressió li faria'l nostre Orfeó, vaig tenir molt interès en que assistís al concert, regalantli una invitació que fou rebutjada, dient ab un tó desdenyós: *muchas gracias, conozco los orfeones de París y Bruselas que seguramente son mejores que los nuestros...* Insistent per nostra part en que acceptés l'invitació ho logrem i la nit del 18 cap a Novetats falta gent.

Comensa'l concert ab l'hermós cant de la Senyera; i ja tenim al gran home que per la manera que quedà admirat segurament no's creia veure aquell espectacle tant hermós; segueix el concert i nostre home sembla que veu visions, pero lo que l'afecta en grau superlatiu es a l'última part quan cantan «Els Segadors». Tot era mirar endavant i endarrera i aquell entusiasme'l tenia aclaparant. L'escenari anava quedant sense color a la buent nostre home encara estava assegut a la butaca fins que m'hi acostó:

—¿Qué impresión ha sacado V. de esta fiesta? —Primero—me contestó—desear hacer una pregunta. ¿Cuánto cobran estos ejecutantes? —Nada, al contrario, todavía pagan su cuota mensual.

—Pero, ¿es posible que por amor al arte toda esta gente tenga tanto trabajo y molestia?

—Oh, no; no es todo por amor al arte: por amor a Cataluña, para demostrar al mundo que somos un Pueblo, que sentimos el arte y la belleza. Y, dígame; ¿cuáles han sido sus impresiones? —Dios; la primera muy grata, pues no podía suponer nunca que en Barcelona existiese un orfeón tan excelente y artístico; con razón me decía V. que era uno de los primeros del mundo... y la segunda impresión es muy dolorosa.

Cuando estaba escuchando «Els Segadors» y veía aquellos niños y hombres cantando con un

entusiasmo tan grande, y un público que puesto en pie aplaudía frenéticamente no la canción, sino su espíritu, francamente, he sentido una gran pena porque me he convencido de que no podremos entendernos nunca.

Aquestes son les impresions que un *grande hombre político*, un dels homes avui encara de prestigi de l'estat Espanyol, treia de un dels concerts de l'Orfeó Català.

V. TORT.

Glorifiquemlo

Tal com Tirteu un dia encoratjava als combatents d'Esparta i ab sos cants els feu vencer en les lluites messíniques, igual avui per Catalunya, l'«Orfeó Català» també ab sos cants enlaire l'espirit dels lluitadors que cerquen l'autonomia com a aspiració suprema i complement indispensable per la llibertat dels pobles.

Pels catalans aimants de la llibertat, l'«Orfeó Català» es un símbol, es l'ànima vivent de la nostra terra, es aquella cosa superior que viu i's manifesta com a força espiritual qu'enlaire'ls cors, i els hi fa sentir ansies hermoses d'una superior vida.

Els homes que lluitem, i lluitem baix aquell ordre qu'es acció en la vida colectiva, i ho fem portats per aquell amor a les coses justes, veiem, en eix conjunt armònic de cantors de la nostra terra, la força que'ns fa accionar i ens impulsa, donant coratge al esperit que's manifesta, desitjos de lograr aquella cosa, qu'en la vida colectiva, es justícia i llibertat a l'hora.

L'Orfeó, ab sos cants, s'ha passejat triomfant per la nostra Catalunya, i com sembrador de bona cosa, ha escampat la lleure, qu'ha anat fecundant en el camp nacionalista, tot procurant per aquesta idea abundosa anyada.

Entusiastes per la gran obra, tots quants seguim les petjades, qu'en son romiatge per la nostra terra va marcant, com fites d'un camí que ab goig i plens d'esperansa seguim febreros, veiem en l'Orfeó molt més que un símbol, veiem en ell a la nostra Catalunya tal com volem i desitjem véurela, plena d'amor i de bona cosa, l'enveja sent de tots els pobles, per tot lo qu'es hermós i significa en grau elevat d'instrucció i cultura, qualitats indispensables pels pobles que volen i desitjen viure.

Nosaltres l'havem anat seguint, l'obra gran i ferma, plena tota ella d'un coratge esplèndid, que'l nostre Orfeó per tot escampa, i l'havem anat seguint, com la seguim encare, perque hi tenim fe, en que'ls pobles cantant progressen i's dignifiquen, i subjugats pels cants hermosos, obran com impulsats per un sentiment que dona força a les grans idees.

Seguiu cantant, els hi deiem avui plens d'entusiasme, canteu ab la fé que us porta, moderns Tirteus de la moderna Esparta, que ab vostres cants be enardireu l'espirit del poble, i allavors plegats, ab conjunt armònic, farem que l'autonomia sigui el pedestal aont hi aixecarem a la nostra Catalunya.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ

Elogi del nostre chor

Quan el triomfador Theseu instituí nous ritus commemoratius en les solemnitats religioses de la Grecia bàrbara, fou allavors quan aparegué'l chor, en les danses gnossianes que s'executaven juntament ab un cant general, mentres se celebrava'l sacrifici de víctimes humanes. Després aparegué Orfeo qui suavisà les costums i transformà aquells cants de barbarie, en càntichs místichs i simbòlics. Després els chors constituïren, ells sols, el teatre; i quan més tart s'introduïren personatges a l'escena, l'chor quedà relegat com a element de segona classe, comentador de la acció escènica. I el poble grec que si be era de prodigiosa naturalesa artística, era també heròich; i com a poble primitiu, devia donar aquesta última qualitat a totes les seves institucions. No aixís succeí ab el chor; aquest d'institució selvatge se transformà en element artístich, sens tenir un caràcter marcadament heròich. I lo heròich per ells era la civilitat.

Tot altre cosa es per nosaltres, la genesi, la vida i fins l'idea de nostres chors.

Quan l'heròich Clavé fundà'l primer chor a Catalunya fou una ratxa de petita civilitació, fou una empremta decisiva per la factura d'una institució superior i nacional: l'Orfeó Català. Aquest refinà aquell cant primitiu i el convertí en gestes de cultura, de civilitat.

Per això, al fer avui l'elogi del nostre chor, no puch menys de dirli heròicament civil.

Ell ens acobla, ab la suggestió màgica del art del ritme suprem. Infiltra en nostres esperits inquiet, l'entusiasme meravellós per tot ideal de lluita. Ens empeny, fent de nostres accions el desitx insaciable de tota redempció i llibertat. Ell ens presta'l màgich secret del viure en harmonia; pero anàrquicament. El càntich de cada un, es l'esforç individual de vibració afinada que's aixeca potent i serà ab l'esguart fit en l'ideal que acomassa tots els moviments i modula totes les tonalitats, que desenrotlla una civilitació de goig i de pau: el ritme suprem de la vida.

D. BONET I CEMBRANO.

Imp. J. Horta.- Barcelona